

Рустам МУСУРМОН

Күёш күзин камаштириган юртимсан

ПАХТА ГУЛИ

Хар ким севса ўз юрту ўз элини,
Иккى қылмас дили билан тилини,
Бу дунёда хушбўй, рангдор гуллар кўп,
Мен севаман опико пахта гулини.

Номозшомгу кун боттанди кулади,
Кизғалдиклар бахордаёт сўлади.
Кор остидан қатраб чикар бойчек,
Пахта гули иссиқда ўч булади.

Халқни меҳнат ҳар томонга йўллайди,
Ким боғлайди, кимлар дала-чўллайди.
Пахта ўзбек каби севар кўёни,
Пахта ёзининг чилласиди гуллайди.

Қадри бўлак галла, бошқ, донани,
Бирок пахта дехон ёри, жонони.
Сувчи тунда эгатларга сув тараф,
Кундуз санар фўзлаги сув шарапи.

Пахта гули дехон яктағидек оқ,
Пахта гули пушти япроқ, киз инок.
Пахтазорда порлагайдир юлдузлар,
Пахта одам панжасидек беш чанок.

Севсанг, пахта ҳосилни мўл беради,
Қадок қўлинга момик кўл беради.
Пахта хирмон юлдузларга тегади,
Коинотта элтувчи йўл беради.

Хар тимсолининг ўз мазмани, тили бор,
Хар энга хосраларининг ҳар хили бор.
Нон-насибам тўкин дастурхонимда —
Чойнок-пиёламда пахта гули бор.

Дунё чопон киар ўзбек кўлидан,
Бонда дўши, белоги бор белдида.
Дейди шиор: ўзбекча сўзлар пахта,
Ер изини севар ўзбек тилида.

МУСТАҚИЛЛИК
ДАРСИ

Биринчи қўнгироқ жарагнглаб шодон,
Дархонага чорлар ўқувчилари.
Буюк чўққиларга бошлиди карвон
Илм тогидан кон кашф этувчилари.

Мустақиллик дарси — биринчи соат,
Бу сабоб жондан ҳам азиз инсонга.
Ўқимиз, сингдирол оламил албат
Ватан, Ҳалқ, Озодлик сўзларин конга.

“Ўқин”, “Она тили”,
“Ватан тарихи”... —
Илим ўрганамиз соатма-соат.
Юлдузга етади чинорининг шохи,
Аблитта илдизи бўлса бақувват.

Ўкувчи болалар ҳозирча — никол,
Муаллимлар эса — миришкор дехон.

дан ортиқ далилнинг ҳожа-
ти бўлмаси керак.

Ўткир Ҳошимов ва Хай-
ридин Султонов таржима-
сида нашр қилинган “Чол,
ва оғоб” номли хикоя-
лар тўпламини бир ўқиб
кўринг. “Кишлоказлар”
хикоясида Маланя бу-
вининг Москвага ке-
лишини таклиф кўлан-
гўйлиниятни ўқиб,
канчалик саросимага
тушиб колгани кулгин-
гизни кистайди. Унга
ачинини ҳам, устидан
кулишини ҳам билмай-
сиз. Бувининг невараси
Шуркага маслаҳат
солиб, ўғлимниги
борсамси-бормасам-
ми, дей иккilonили-
ари содда кишлоказ-
ларининг характерини
очиб беради.

Атиги ўн олий йил-
даги тарбиятнинг
адаб базаси ижодкор-
лар эллик йилда ҳам
удалай олмаган сер-
масхуз ижод хирмонни
яратиб кетди. Ярим
мингта хикоя яратиш-
нинг ўзи бўладимида.
Факат дадамгина биз-
га кечалари ёртак айтар, во-
кеаларни йўл-йўлак тўкиб
кетаверардилар. У энг яхши
энага эди. Отам хонасида
чека бошласа, мен сигаретаси-
ни олиб, яшириб кўядим.
Менга “Машенка, сигарета
бер”, деб орқадан юри-
линиши ёқарди. Мен у-
кишини соғинаридам, ёнимда
бўшишарини истардим, чун-
ки дадам кўп вақт сафарда
буларди.

Асар нуқул диалоглар асо-
сига курилган. Диалоглар
орқали ҳаракмонлар харак-
тери шундай койилмак
тасвириланганни, ҳатто ўша
образга прототип бўлиб чи-
кадиган киши: “Ерим-еї,
менга худди кўйб кўйгандек
ўшвар экан”, дега ҳайратланни
турган гап.

Ўкувчини бу даражада
асир килиш, сеҳрлай олиш
ҳар қандай идабинган ҳам
кулидан келаверардилар. Ада-
бийшунослар Юрий Каза-
ковни Бунинга, Валентин
Распутинни Достоевскага
ўшташиши, киёслашади.
Василий Шукшинни эса “за-

монаив Горкий” дея таъ-
рифлашиди.

Воқеаларни тасвир этиш
услубига кўра улар бир-би-
ларига ўхшаш мумкин.
Бирок улуг адабингн ўз ико-
насида ҳакида нималар дегани-

гирма иккى ёшида, иккичи
марта ўтига бир ёшида тул
хотинга айланди. Фарзанд-
лари камоли учун жуда кўл-
гайрат, нафисамбрини
айтганда, бутун ҳаётини ба-
нишлади. Энди у ўғим одам

Мухаббат ТУРОБОВА

БИР ҲИКМАТ ЎҚИРДИМ СЎЗЛАСАНЯ

МЕХР

Юзаринеда нур ошени бор эди,
Кора кўзаринеда меҳр булоги.
Интиқ дил ёришар, баҳтиёр эди,
Үтил назаринни согланин чоги.

Бар ҳикмат ўқирдим сўзласанг агар,
Салобат, фарогат сенда мужассам.
Кўрмаган ҳар оним ишлга баробар,
Ибрат китоб сенда жаммулжам.

Бу китоб саҳфаси симирдик бирга,
Ҳаётининг сир тўйла кўчалари кўп.
Тафаккур сўрги кўчарди тигла,
Ёнимда борлигинг ярашили хўп.

Бу дунё файзи ҳам ўзинг экансан,
Сен билан насиба бутун патирдек.
Авлодек “бир кам дунё” дегансан,
Ишон, эни кемтик бахтим татирма.

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

ЯХШИЛАР

Атрофимда яхши одамлар,
Яхшиларга бу ёконим нисор.
Дардкаш, дилкаш, дилбардир улар,
Юзларида кўёш тафти бор.

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

Борида қадрла дердилар онам,
Азиз қадринг бошим устидга гултож.
Мехру муҳаббатинг ҳароратига
Мендеқ қизинг, ўзинг ҳам муҳтож!

САНЪАТ

Иккичи жақон уруши тугаганидан сўнг, киркчи ийларнинг охирида Мирзачўни обод қилиш мақсадида мамлакатимизнинг турли чеккаларидан 18 мингдан зиёд оиласи чўлкуварлар бу ерга кўчуб келдилар. Мирзачўнинг ҳадъиёт қайнай бошлади.

Мана шунцада долзарб паллада Мирзачўл районларро колхоз-совхоз театри жамоаси ҳам чўл баҳодирлари ҳақида спектакл яратиш мақсадида ўзбекистон халқ ёзувчиси Абдулла Қаҳҳорнинг "Шоҳи сўзана", "Янги ер" комедияларига мурожаат эти. "Шоҳи сўзана" Мирзачўл ҳақида замоний комедия бўйли, чўл бағрини ёрб, обиҳадёт олиб келаётган, пахта етишигаётган меҳнат-севар дехконлар ҳақида, чўлдаги машқатли ва тотли ҳадъиёт ҳақида хикоя киласди.

"ШОҲИ СЎЗАНА" МИРЗАЧЎЛ САҲНАСИДА

Ўша пайтларда Мирзачўлга ижоди сафарга келган ёзувчи Абдулла Қаҳҳор хам тиним билмасди. Адиб эринмасдан эрта тонгдан кеч шоммага пиёда дала кезар, чўлкуварлар ҳадъиёт, кун тартиби, иш фаолияти, кабларидаги орузистик, шикоатни ўрганарди. Канчадан-жана одамлар чўл шароитига душ беролмай кетиб қолганларинг гувоҳи бўлган.

Ёзувчи колхоз раиси, котиба Махсудда Зарипова, мусобакашдом кетмончи ва зевно бошиларди — Очилой Исокова, Зайтуна Шокирова, Роҳида Тошиматова, Усниён Холбоева, Акбарали Йўлдошев, Махмадин Орипов, Мирзачўмад Рахимов, Абдулсаттор Рахматов каби ўнлаб одамлар билан жақиндан субхатлашар, ишларини кузатар, ўрганарди.

Яшаш жойлари хам oddий эди. Бир хонали хужра, иккита кароват, битта стол, устида ёзайдиган машинка, иккита табуретка, битта лампа чирок, холос.

"Абдулла ака, Сизга нима азоба?" деганимда, шундай дегандилар:

— Менга Мирзачўл ҳақида, унга багишланган умрлар, одамлар ҳадъиёт, яшаш шароити, кийинчилклар, фиджкорона мекнат жамда қаҳрамонликлар ҳақида ёзиш топширилган. Сизлардек инсонлар ҳақида ёзиш бизнинг бурчимиз. Бу иш шараф.

"Шоҳи сўзана" комедиясининг қаҳрамонлари — бригадир Мавлон, колхоз раиси Раҳимжон, партия ташкилотининг секретари Одилов, чўлкувар комсомоллар Ҳафиза ва Дехконбойларнинг

ру чим босган ерларни чопиб кўрардилар. Уларнинг ҳадъиёт, иш фаолиятини ўрганардилар. Базаси кунлари тунни тонга улаб, кўрганларни коғозга туширадилар. Шундай килиб август ойдан декабргача Мирзачўдаги кечирилган ҳадъиёт "Шоҳи сўзана" ёки "Янги ер" комедиясининг юзага келишида асосий манба бўлди".

Тошкент вилоят санъат ишлари бошкармасининг йўлланмаси жамда ўзбекистон халқ артисти, ўша вакълар Ҳамза Номидаги театрнинг биш режиссёри. Манон Уйғур маслаҳати билан рес-

публика радиосининг бosh режиссёри, ўзбекистонда хизмат курсанган артист Немат Дўстхўжаев "Шоҳи сўзана" комедиясини саҳналаштириш учун юбориди.

Абдулла Қаҳҳор — 100

опа-син-

гиллари эканлиги билан ҳам асар миражчўлик санъаткорлар диккатини жалб этганди.

"Биз Абдулла ака билан Тошкент вилоят Оржоникидзе районында ижоди сафарда ёзик, — деб гапирип берган эдилар ёзувчининг рафикаларни Кирби Қаҳҳор. — Абдулла ака колхоз раиси Абужамия Матқуболов бошиларидаги колхоз мекнат-кашларни ҳадъиёт, меҳнатдаги иотукларни ўрганиб асар ёзайтган эдилар. Ушанда колхозга келган Усмон Юсупов Абдулла акага Мирзачўлдаги жайлоғ мекнат, чўлкуварлар ҳадъиёт ҳақида асар ёзини таклиф киласди. Шунданга ўзлари юзогора наондай пишган колхозчиларни кузатар, илгор кетмочилар билан субхатлашади. Қадоқ босган кўйларини ушлаб кўтар, хай хотдай кетмочилар билан қамишзо-

Албатта, Мирзачўл колхозсовхоз театри шарот оғир, имкониятлар йўқ, саҳна камбагал эди. Лекин Уйғур оғадек буюк устозининг ишончи ва тасвиси Немат Дўстхўжаевин руҳлантариб, илҳомлантириб юборди. Унинг характеридаги талабчаник, театр саҳнаси, режиссёри, замон талабини яхши билиши кўл келиб жамоада ҳамфир, ҳамасмаслакларни топди. "Излаган имон топар" деганидир. Салман иккӣ ойдомидаги килид, зеҳни ўтиқр, инсонлар яхшилик улашадиган, меҳр-оқибатли, ёшларга йўл кўрсатувчи онапаридан Гулустон амма Тош қишлоқларини яхши бериади. Шуада колхозга келган "Шоҳи сўзана" комедияси мвуффакияти саҳналаштириди. Спектакли премьера 1954 йил 31 декабрда, асл қаҳрамонлар С.Назаров, Ф.Юнусовлар мекнат килдиган ўзларни топадиганда, ўзларни ўтиқр, инсонлар яхшилик улашадиган, меҳр-оқибатли, ёшларга йўл кўрсатувчи онапаридан Гулустон амма Тош қишлоқларини яхши бериади. Абдулла ака ҳадъиётини ўзини топадиганда, спектакли премьера 1954 йил 31 декабрда, асл қаҳрамонлар С.Назаров, Ф.Юнусовлар мекнат килдиган ўзларни топадиганда, ўзларни ўтиқр, инсонлар яхшилик улашадиган, меҳр-оқибатли, ёшларга йўл кўрсатувчи онапаридан Гулустон амма Тош қишлоқларини яхши бериади.

Саҳналаштирувчи режиссёр Немат Дўстхўжаев спектаклда Мирзачўлни ўзлаштиришга дадил отланган ватанларвар ўшлар ҳадъиётта мекнатини, ўйда дуч келган тусикларни мардановор ёнгайтган ҳақи, қаҳрамонликларни ҳадъиётта мекнатини, ташкилни.

Комедиянинг саҳна безакларини театр расомни Пётр Макарович Дорошенко, ишлаган. Рассомнинг бу спектаклдаги иотуғи шундаки, унсон меҳру саховати, меҳнати ва қудрати билан чўлни буғи бустонга айлантира олиш кобилиятига ёга эканлигини ёрқин ёвқатларда акс этира олган эди.

"Шоҳи сўзана" комедияси миражчўликлар учун чўлкувар пахтакорлар ҳақида хикоя килювчи ҳақоний асар бўлиб киласди.

Шу йилнинг апрел ойida ўзбекистон Бадийи академияси Марказий кўргазмалар залиди Шуҳрат Рассомнинг шахсий кўргазмаси мвуффакияти билан намонош этилди.

Адҳам АБДУЛЛАЕВ

Дунёнинг машҳур музейлари орасида Лувр, Метрополитен санъат музеи, Британия музеи, Виктория ва Алберт музеи, Берлин амалий санъат музеи кабиллар алоҳида мавқея эга. Бинобарин, мазкур музейлар дунё бўйича энг кўп томошабин кирадиган маскан ҳисобланади.

Францияда давлат қарамогида 12 мингдан ортиқ тарихий ёдгорликлар ва 1200 га кин турли музейлар бор. Парижнинг машҳур музейлари хисобланади. Лувр, Ногиронлар уйи, Катта ва Кичик саройлар, Романтизм музейи, Саноат ва технологиялар миллий маркази, Мармottан-Моне музейи ва хоказолар ҳамиша одамлар билан гавжум бўлади.

Лувр музейи қадимилиги ва ашёларининг бўйли билан бозу музейлар ичидаги алоҳида ўрин тулади. Унинг коллекцияларини асосан Европа маданиятига оид ашёлар ташкил этилди. Музейда 225 та галеря бўйли, унда 400 минга яқин экспонатлар кўргазмага кўйилган. Лувр Филипп II даврида каср-сарой сифатидаги пайдо бўлган эди. "Лувр" сўзи потинча "Бўйлар ўрмони" маъносини англатиб, "Loewer" — қарс деб тархими килинади. XIV асрга келиб, Карл V музейни шохона қароргоҳга ёлантиради. Бирок, Европадаги 100 йиллик уруш оқибатида Лувр 50 йил мобайнида ёник турди.

1546 йили Франциско I замониди

ески бино бузилиб, мъемор Пиера

Леско лойхаси бўйича ренессанс

усулида янгина кўринишдаги бино

курилди. XVI асрда эса музейнинг

кичик ва катта галерялари мъемор

лар Фелибер Делорм ва Жан Булан

войхалари бўйича курилди. Шунингдек, XVI аср бошида бино лойхаси

ишлариди Беневенту Челлини, Леонардо да Винчилар катнашган эдилар.

1624 йили мъемор Ж.Лемерсье

башчилигида П.Леско симметрик биносида "Айвон соатлари" ўрнатилиди. Мъемор Л.Лево шу йили кичик галеряядан Аполлон галересини яратади, унинг ички безакларини эса Ш.Лебрен амалга оширади. Луврнинг Шарқий кишини томонига 1667 — 1674 йилларда мъемор К.Перро тарафидан яра-

тилди.

Жаҳон музейлари тарихидан

Йоркдаги Метрополитен санъат музейидир. Шахар ҳалқи бу музейни "Миллий ҳазинамиз", "Миллий фарҳимиз" деб атайдиган. Хакиқатан хам, Америка музейлари орасида Метрополитен санъат музейи бойи ашёлари ва катта ер майдонидаги бўлган ахралib турди.

Ирик музейлардан яна бирни

нинг Франция кироли Карл IV га бўлган иккита мактуби, қабртош бўлғани имзо чекилди ва бу карор 1794 йил 10 июнда амалга оширилди. 1926 йили музейда Миср санъати бўлмиш ҳам оиласиди. Хозиринг пайдо ташкилни.

Леонардо да Винчилар музейи

"Жаконда" ("Мона Лиза") асари Луврнинг дурдонаси сифатидаги ётироф этилди.

Ирик музейлардан яна бирни

нинг Франция кироли Карл IV га бўлган иккита мактуби, қабртош бўлғани имзо чекилди ва бу карор 1794 йил 10 июнда амалга оширилди. 1926 йили музейда Миср санъати бўлмиш ҳам оиласиди. Хозиринг пайдо ташкилни.

Леонардо да Винчилар музейи

"Жаконда" ("Мона Лиза") асари Луврнинг дурдонаси сифатидаги ётироф этилди.

Ирик музейлардан яна бирни

нинг Франция кироли Карл IV га бўлган иккита мактуби, қабртош бўлғани имзо чекилди ва бу карор 1794 йил 10 июнда амалга оширилди. 1926 йили музейда Миср санъати бўлмиш ҳам оиласиди. Хозиринг пайдо ташкилни.

Леонардо да Винчилар музейи

"Жаконда" ("Мона Лиза") асари Луврнинг дурдонаси сифатидаги ётироф этилди.

Ирик музейлардан яна бирни

нинг Франция кироли Карл IV га бўлган иккита мактуби, қабртош бўлғани имзо чекилди ва бу карор 1794 йил 10 июнда амалга оширилди. 1926 йили музейда Миср санъати бўлмиш ҳам оиласиди. Хозиринг пайдо ташкилни.

Леонардо да Винчилар музейи

"Жаконда" ("Мона Лиза") асари Луврнинг дурдонаси сифатидаги ётироф этилди.

Ирик музейлардан яна бирни

нинг Франция кироли Карл IV га бўлган иккита мактуби, қабртош бўлғани имзо чекилди ва бу карор 1794 йил 10 июнда амалга оширилди. 1926 йили музейда Миср санъати бўлмиш ҳам оиласиди. Хозиринг пайдо ташкилни.

Леонардо да Винчилар музейи

"Жаконда" ("Мона Лиза") асари Луврнинг дурдонаси сифатидаги ётироф этилди.

Ирик музейлардан яна бирни

нинг Франция кироли Карл IV га бўлган иккита мактуби, қабртош бўлғани имзо чекилди ва бу карор 1794 йил 10 июнда амалга оширилди. 1926 йили музейда Миср санъати бўлмиш ҳам оиласиди. Хозиринг пайдо ташкилни.

Леонардо да Винчилар музейи

"Жаконда" ("Мона Лиза") асари Луврнинг дурдонаси сифатидаги ётироф этилди.

Ирик музейлардан яна бирни

нинг Франция кироли Карл IV га бўлган иккита мактуби, қабртош бўлғани имзо чекилди ва бу карор 1794 йил 10 июнда амалга оширилди. 1926 йили музейда Миср санъати бўлмиш ҳам оиласиди. Хозиринг пайдо ташкилни.

Леонардо да Винчилар музейи

"Жаконда" ("Мона Лиза") асари Луврнинг дурдонаси сифатидаги ётироф этилди.

Ирик музейлардан яна бирни

Боши учинчи бетда.

Севги деганлари нахотки ёлғон түйгү бўлса? Ахир, Василий Шукшин хам Лиции Николаевна Федосеева-Шукшин на хам бир-бирини шунчалик севишардик... Хатто, буни — ўзувчи ўлимидан сўнг тумрум ўртоги эрга ёлчимай колисинни тасавур килиш мушул эди.

"Аргументы и факты" газетаси Василий Шукшининг ўлимидан сўнг унинг умр йўлдоши Л.Н.Шукшиннинг сўзларини эълон қўлгандин. Унда қўйдагилар ёзилган: "Хозир ҳисоблаб кўраман... йўк, торт марта эмас, ҳозир расмий жиҳатдан учинчи эрим билан ўшияланган. Биринч марта ёшлигим, ахомоқигим сабабли на мен, на баҳти бўлдик. Ҳар ким хато қилиши мумкин. Биз тезда ажрашти кеттаганмиз. Кейин Шукшинни учратдим. Албатта, у тадиринг билитган икబол эди. Тўғри, унинг феъл-атвorigа унча-мунчада одам чидай олмасди, лекин мен у пайтлари анча кўнгичлан, сабак-тоткатли эдим. Шукшиндан кейин оператор Михаил Агроновичи учратдим: ажайиб инсон эди. Менга болаларини вояга этиказиши ёрдам берди. Биз енгилтаклигим оқибатида ажрахли кетдик. Янгишишмас, у хам энди пушаймон килаётган бўлса керак. Биз у билан ЗАГСдан ўтмаган эди.

Хозиргига эрим 1986 йили Польшада танишганимиз. У ерда "Янушка хакида баллара" фильмни суратга олинаётганди: шунчак сакиз серияни полик фильмни бўларди. Бу фильм Польшада жуда машҳур бўлди. Кетганинг ўлимидан сўнг унинг умр йўлдоши мана шундай ахволга тушиб колди. Мария Шукшина онасининг юкоридаги каби хатти-харқатларига салбай муносабат билдирилмайди. Журналистини "Лидия Николаевна тақдирининг кўрлиги-бебаколигига тан бериб, ўзига нафакат яшашга, ҳатто севишига хам эрк берди" деган таънили саволига жавобан шундай деди: "Ҳа, у отам вафот этгач, кинопретор Михаил Агронович тумрушга чиқди. Бу одам менга саккиз ёшимдан ўн саккиз ўшишга тарбия берди. Бунинг учун мен ундан миннатдорман. Дарвоже, у менни ажойиб-чишириклиар пиширишга ҳам ўтади. Кейинроғ ўтаги отамни онам бошқа бир эркак-поляк зри билан алмаштириди. Сўнгра эса Барни Алибасов билан Лайло-Мажнун бўлди колди. Мен ономининг бундай ишқибозликларига хотиржамлик билан карамайман. Шахсий ҳаётига аралашгим келмайди."

Гондза юзага келди. Адид бир куни вояга ётмаганлар қамоқонасига бориб учрашув ўтказди. Бу воеадан, учрашудаги фикрлардан ниҳоят даражада таъсиранди. Хатто уч кун ўзига келломай юради. Ва ниҳоят шу ходиса сабаб фильм ётканинг таъсирини ўтилди.

Василий Шукшин зўр маҳорат, катта хаяжон ва меҳнат туфайли фильм сценарийини ёзиг тугаллади. Аммо...

Унга қаршиликлар кўп бўлди. Хатто су-

хандага юзага келди. Адид бир куни вояга ётмаганлар қамоқонасига бориб учрашув ўтказди. Бу воеадан, учрашудаги фикрлардан ниҳоят даражада таъсиранди. Хатто уч кун ўзига келломай юради. Ва ниҳоят шу ходиса сабаб фильм ётканинг таъсирини ўтилди.

Василий Шукшин зўр маҳорат, катта хаяжон ва меҳнат туфайли фильм сце-

нарийини ёзиг тугаллади. Аммо...

Унга қаршиликлар кўп бўлди. Хатто су-

хандага юзага келди. Адид бир куни вояга ётмаганлар қамоқонасига бориб учрашув ўтказди. Бу воеадан, учрашудаги фикрлардан ниҳоят даражада таъсиранди. Хатто уч кун ўзига келломай юради. Ва ниҳоят шу ходиса сабаб фильм ётканинг таъсирини ўтилди.

Василий Шукшин рус кино солномасига улкан улуш кўшганлардан бириси сифатида тилга олинида. Шу боисдан хам машҳур кинорежиссер Сергей Герасимов у хақда: "Ўз ўзувчи, режиссер ва актёр менга яхши таниши. Мен уни кинематография соҳасидаги таржими холи бошланган ёшлик чоғидан биламан", деди.

Унга давлат мукофоти, РСФСРда хиз-

мат кўрсатган санъат арбоби унвонла-

ри бекиз берилмаган. Агар 45 йил эмас,

эҳтимол, њеч бўлмагандага 65 йил јашага-

нида, балки Нобел мукофотига хам са-

зовор бўлиши тайин эди...

Узбек ўкувчилари Шукшин асарларини асосан Аскад Мухтор, Ўтиқи Кошиков, Хайриддин Султонов, Эркин Миробидов, Шодмон Отабеевлар таржимида ўқишига мушарраф бўлганлар. Аммо, кейнги йилларда хам байхили юмуш бир жойда депсиниң кол-

мат ўқишига мушарраф бўлганлар" филмини суратга олишаётганди. Бу филмда Шукшин Лоҳапин ролини койилмаком қилиб ижро этаётганди.

Балки, Шукшин касаллиқдан, оғир дарддан азият чеккандир? У онасига ёзган хатларидан биррида шундай деб тақидлайди: "Келаман бед ваъда бериб, ўзим ҳам қўйиалиб кетдим, сизларни ҳам қийнаб юбордим. Этак сил-киб ўйла чиқишини иложини килмаямсан. Ҳозир эса ошқозон яраси ва жиҳад шифоҳонада ётибман. Пича даволанда. Олдинда мени улкан мушакатли иш (Степан Разин ҳакида учта фильм) кутирилтирилди. Тўрт йилларча амаси ўзбекистони ўтибман. Келади кутилнишга кўл тегармида?"

Йўк, у бу дарддан тузилиб кетганди. Эҳтимол, юрак хурхури. Ҳакиқат учун курашган, ҳайти воқеаларни бўй-басти бир рўй-рост тасвирилаган адид ўша давр амалдорларига ёкмай қолганмайди?

Бу ҳаёдамни аниқ фикр бўлдириш мушук. Лекин, улуг одамлар башоратчи бўлишида, деган тахминлар бор.

Бекорка Василий Шукшин ўлимидан бир кун аввал мотам маросимини расмда хонлантираган кўринидан. У нималарнирид олдиндан сезган, ўзими янин қолганини хис этган...

Кўплар уни юрак касаллигидан ва-

фот этагина ишончи-кўйишиб килган

бир паллада шов-шувлар авжига минди.

Т.Пономарёванинг "Шукшининг сирли мухаббати" тўплами барча мух-

лисларни додвратириб кўйди. Т.Пономарёва фикрлар, муҳозазалар, тахминлар

ва айрим қишиларинга ўшонч билан

сўзларни сўзларни юзларни юзларни

юзларни юзларни юзларни юзларни

юзларни юзларни